1901. Negen en veertigste Jaargang. (Derde Kwartaal.) No. 35.

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland."

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joël II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 30 Augustus 1901.

Hagg I 4, Is het voor ulieden wel de tijd/ dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post *f* 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika *f* 1.75. Voor Z.-Afrika *f* 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels *f* 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den Uitgever G. Ph. Zalsman te Kampen. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den Redacteur, dHr. C. Mulder te Kampen. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den Hoofdredacteur, Dr. H. Bavinck te Kampen. —

Officiëele Kerkelijke Berichten enz.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het *Admissie-examen* voor de Th. School zal D. V. gehouden worden *Donderdag* 19 *Sept. des voormiddags ten* 9 *uur.*

Men melde zich daartoe tevoren (schriftelijk of mondelijk) aan bij den heer J. Jansen, Pedel van de Theol. School. Het programma van de *vereischten* voor de toelating tot de School wordt, op aanvrage, toegezonden *door den Secretaris van 't College van Hoogleeraren, Prof. P. Biesterveld.* Voor hen, die 't *diploma ontvingen van het Geref. Gymnasium*, loopt het onderzoek alleen over de *beweegredenen*, die geleid hebben tot de keuze van het ambt van dienaar des Woords.

De *Cursus* 1901/2 wordt geopend *Vrijdag* 20 *Septr.* des *avonds* ten *acht en een half uur.*

Inschrijving van Studenten door den Rector heeft *dienzelfden avond* plaats ten *zeven uur* in de *Aula der School* op vertoon van de kwitantie van het Collegegeld 1ste semester.

M. Noordtzij, *Rector.*

Kampen, 20 Aug. 1901.

Gereformeerd Gymnasium te Kampen.

Onder herinnering aan Art. 15 van het Reglement voor de Gymnasiale Opleiding enz., luidende: „Het leergeld bedraagt minstens f 80.— 's jaars, te voldoen in twee termijnen; nl. bij den aanvang van den Cursus en primo Maart" *(Acta Groningen*, blz. 118*)* deelt ondergeteekende mede, dat hij hoopt, te Kampen in het Gebouw der Theol. School zitting te houden voor het innen der leergelden, op *Woensdag 4 Sept. des voorm. van 10—12 uur.*

De Penningmeester van de Theologische School,

Zwolle, 17 Aug. 1901. Dr. H. Franssen.

PLAATSELIJKE KERKEN.

ROCKANJE, 20 Augs. 1901. L.J. Zondag was voor deze gemeente een plechtige doch tevens ernstige ure aangebroken, daar de Weleerw. heer Ds. J. J. Koopmans voor 't laatst in den dienst des Woords voor haar optrad. Na een acht-tal jaren in tamelijk hoogen ouderdom en zwakte des lichaams en als emeritus nog in ons midden te hebben mogen werkzaam zijn, was thans het uur van scheiden aangebroken Na de gemeente nog bepaald te hebben bij het woord des appostels uit 2 Cor. 13: 13 nam ZEerw. plechtig van ons afscheid. Daarna werd hem wederkeerig door den voorzitter-ouderling een woord ten afscheid toegesproken en hem door de gemeente toegezongen Psalm 121 : 4. Hierna sprak, namens zijn vader, Ds. J. J. Koopmans Jr. van Grijpskerke, nog een woord van dank tot den kerkeraad en de gemeente voor de achting en de liefde, welke zijn vader had mogen ontvangen. Dat ZEerw. nog eenige tijd van ruste moge geschonken worden in het midden zijner kinderen, en hem eenmaal een blijde ingang moge gegeven worden in het Vaderhuis daarboven, is de wensch van den kerkeraad.

Namens den Kerkeraad,
R. Hoogvliet, Scriba.

—

ZALK, 25 Aug. 1901. Hedenmorgen na de godsdienstoefening maakte onze zeer geachte Leeraar Ds. J. E. Reijenga de gemeente bekend, dat hij voor de roeping naar de gemeente te Lollum had bedankt. Wij zijn verblijd.

Namens den Kerkeraad,
R Neuteboom, Scriba.

—

BOXUM, 25 Aug. 1901. Heden maakte onze geliefde Leeraar Ds. N. Y. van Goor der gemeente bekend, eene roeping te hebben ontvangen van de Ger. kerk te Wirdum. Hoe gaarne we Wirdum ook spoedig een eigen Leeraar toewenschen, toch hoopt heel de gemeente, dat ZEw. óók voor deze roeping bedanke.

Namens den Kerkeraad,
B. v. d. Berg, Scriba.

—

KOUDEKERKE, 26 Aug. 1901. Alhier is tot Herder en Leeraar beroepen de Eerw. heer H. Ph. Ingwersen, Cand. tot den heiligen dienst van Watergraafsmeer.

Namens den Kerkeraad,
P. Boone Sr, Scriba.

—

KNIJPE, 26 Aug. 1901. Gisteren nam onze geachte Leeraar Ds. L. G. Goris afscheid van ons, naar aanleiding van de woorden van Paulus Hand. 20 : 26 en 27. Geve de Heere, dat het ZEw. in zijn nieuwe gemeente te Zevenbergen wel moge gaan, tot heil dier gemeente en bovenal tot eere Gods.

Namens den Kerkeraad,
W. W. de Jong, Scriba.

't Adres van deze kerk is thans: *B. Peereboom, Knijpe.*

—

SURHUISTERVEEN, 27 Augustus 1901. Hedenavond werd, onder leiding van onzen geachten Consulent Ds Stutvoet van Drogeham, met bijna alle stemmen tot Herder en Leeraar dezer gemeente gekozen de Weleerw. heer Ds. D. Steenhuis te Berlikum. Neige de Heere het hart van ZEerw zoodanig. dat hij weldra deze roeping met vrijmoedigheid moge kunnen opvolgen.

Namens den Kerkeraad,
H. Reininк, Scriba.

—

Aan de Geref. Kerken.

Ook de Kerkeraad van Apeldoorn acht zich geroepen zijn warme sympathie te betuigen aan de opwekking der kerk van Enschedé.

't Is inderdaad een treurig feit, dat zoovele kerken geen kennis geven, wanneer doopleden naar eene andere kerk vertrekken, en dat ondanks de besluiten der Gen. Synodes van '96 en '99.

We doen hier gedurig de ervaring op, dat daardoor velen van de Geref. kerken zijn vervreemd, eer we toevallig kennis krijgen van het feit, dat ze hier wonen.

Laten toch alle kerken, terwille van de jeugdige leden, zich de administratieve moeite getroosten, die aan deze zaak verbonden is.

Namens den Kerkeraad voornoemd,
S. J. Vogelaar, *h. t. Praes.*

„HET KERKBLAD."

Ook in verband met vragen, die mij nu en dan gedaan werden aangaande de uitgave van *Het Kerkblad*, nemen we hier het desbetreffende artikel over uit de *Hand. der 61ste Verg. v. d. Curatoren der Theol. School* op blz. 20 en 21.

„Aangaande *„Het Kerkblad"* werd gerapporteerd, dat de onkosten in Art. 39 van de *Handelingen der Curatoren* 1900 genoemd, ad *f* 329,55, van de Provinciën zijn ingekomen, en aan den Uitgever betaald.

Aangezien er sedert dien tijd niet veel nummers van *„Het Kerkblad"* uitgegeven zijn, n.l. slechts één nummer in 1900 van 8 pagina's en twee nummers in 1901, van 4 pagina's ieder, bedragen de Uitgaven nu slechts *f* 83,45. Hier moet echter bijgevoegd, het salaris van den Redacteur over de jaren 1899/1900 en 1900/1901 ad *f* 100 per jaar, oodat de onkosten bedragen *f* 283,45 (plus 5 cents zegelgeld.)

Volgens den door de Synode te Middelburg, Art. 163, vastgestelden maatstaf, zal ter voldoening dezer kosten moeten bijdragen, *Groningen* en *Noord-Holland* ieder 14% — *f* 39,69; *Zuid-Holland* 18% — *f* 51,03; *Friesland* en *Utrecht* ieder 10% — *f* 28,35; *Overijsel*, *Gelderland* en *Zeeland*, ieder 8% — *f* 22,68; *Drente* en *Noord-Brabant*, ieder 5% — *f* 14,17.

Aan de Curatoren wordt, even als ten vorige jare, opgedragen om te zorgen, dat deze gelden door elke Provincie, *vóór Nov. a.s.* aan den Heer C. Mulder worden toegezonden.

De Comm. van Uitvoering voor de Uitgave van *„De Bazuin"* en *„Het Kerkblad"* merkt in haar Verslag op, dat in dit jaar nog slechts 2 nummers van *„Het Kerkblad"*, ieder van 4 pagina's zijn uitgegeven, omdat er zoo weinig voor dit „Officieel Orgaan van de Gereformeerde Kerken in Nederland" wordt ingezonden.

De *Plaatselijke Kerken* zenden hare berichten alleen op naar de *„Kerkbode's"*, en eenige, meestal bij traditie, naar *„De Bazuin"*.

Van *de Classes* zendt slechts eene zeer kleine minderheid hare berichten naar *„Het Kerkblad"*.

Niet eens zenden alle een bericht van de Kerkelijke Examina.

En ook de *Provinciale Synodes* zenden niet alle hare Acta. Ten vorigen jare alleen die van *Friesland*, *Utrecht*, *Noord-Holland* en *Zuid-Holland*. En voor dit jaar alleen die van *Zeeland* en *Noord-Holland*; de laatste nadat het nummer van *Februari*, *Maart*, *April* en *Mei* 1901 reeds afgedrukt was.

Wil men een volledig „Officieel Orgaan van berichten, besluiten en handelingen der gezamenlijke Kerken", dan zal voor eene getrouwer toezending daarvan gezorgd moeten worden.

Voorts werd bepaald, „dat met de uitgave van *„Het Kerkblad"* op denzelfden voet zal voortgegaan worden."

Sedert ontving ik alleen de korte Acta der Prov. Syn. van *Zuid-Holland*.

Tevens zij herinnerd, dat wij, ook na de verandering van *Het Kerkblad*, ons houden aan de vroegere bepaling der Synode: „dat de gewone toezending van proefbladen aan *De Heraut*, zoowel als aan *De Bazuin*, tijdig plaats heeft." C. Mulder,
Red. v. *Het Kerkblad.*

ONMIDDELLIJKE WEDERGEBOORTE.

XIX.

Het verbond der genade is het groote goed, dat God in zijne ontferming aan zondaren schenkt; en de weldaden van dat verbond deelt Hij mede aan de geloovigen, die in hunne saamvergadering het wezen der kerk uitmaken. Maar bij dat verbond behoort het Evangelie, dat er onafscheidbaar van is. Gelijk het werkverbond wordt afgekondigd in de wet en zonder deze niet bestaat, zoo wordt het genadeverbond geopenbaard en bekend gemaakt in het Evangelie, dat den persoon van Christus tot middelpunt heeft. Beide, genadeverbond en Evangelie, zijn onlosmakelijk aan elkander verbonden. Waar het Evangelie niet bekend is, bestaat het genadeverbond niet; maar ook overal, waar het Evangelie gebracht wordt, richt God zijn verbond op en verheerlijkt Hij zijne genade.

In het afgetrokkene laat het zich wel denken, dat het Evangelie ergens bekend is en toch niemand dat Evangelie in den geloove aanneemt; maar in werkelijkheid komt dat toch niet voor. Want God heeft zich verbonden, om te werken met zijn Geest, waar zijn Woord verkondigd wordt. Zijn Woord keert niet ledig weer, maar doet, alwat Hem behaagt en is voorspoedig in al datgene, waartoe Hij het zendt. Het is altijd een reuk des levens ten leven of des doods ten doode. Waar Gods Woord is, daar is Hij zelf, daar werkt zijn Geest, daar richt Hij zijn verbond op, daar plant Hij zijn kerk. Op grond van Gods eigen beloften mogen wij gelooven, dat, gelijk Luther zeide, Gods volk niet zonder Gods Woord en Gods Woord niet zonder Gods volk kan zijn. Klein moge hun aantal zijn en onbekend hun naam aan de menschen, maar er zijn geloovigen over de gansche aarde, zoover het Evangelie uitgebreid is.

Indien dit nu alzoo is, dan volgt daaruit in de eerste plaats, dat de Wederdoopers dwalen, als zij den Heiligen Geest losmaken van het Woord. Zij leerden n.l., dat God alleen wederbaart door den Heiligen Geest, door het inwendige woord, zonder daarbij van het Woord der Heilige Schrift gebruik te maken. De Heilige Geest en Hij alleen was het ware zaad der wedergeboorte. Daarom moesten zij ook aannemen en namen inderdaad aan, dat Gods genade algemeen was en ook onder de Heidenen werkte. Het inwendig woord, dat losgemaakt werd van de H. Schrift, bevond zich overal, bij degenen, die nooit het Evangelie hadden gehoord, evengoed als bij hen, die leefden onder de bedeeling der genade. In het Woord der Schrift werd slechts bekend gemaakt en uitgesproken, wat God door het inwendig woord in de harten der menschen, zoowel van Heidenen als van Christenen, gewerkt had.

Nu beleden de Gereformeerden volmondig, dat het Woord alleen tot wederbaring en bekeering ongenoegzaam was, en dat er eene bijzondere, almachtige, rechtstreeksche werking des H. Geestes bij moest komen, om den zondaar uit den dood over te brengen in het leven. Maar zij gingen daarom toch volstrekt niet met de Wederdoopers mede, om de werking des H. Geestes geheel los te maken van het Woord. Zij hielden zich aan de Schrift en wilden niet wijs zijn, boven hetgeen men behoort wijs te zijn. Zij handhaafden daarom algemeen, dat het Woord het zaad der wedergeboorte, het middel der genade was. Volgens hunne op de Schrift gegronde overtuiging werkte de H. Geest alleen binnen de grenzen, die door de bekendheid van het Evangelie getrokken werden. En ook al waren er onder de Gereformeerden enkelen, die de mogelijkheid der uitverkiezing en wedergeboorte van sommige Heidenen erkenden, zij lieten deze mogelijkheid toch op zichzelve staan, richtten er hun leer niet naar in, maar hielden zich bij hunne belijdenis aan den regel der Heilige Schrift.

Maar uit dit samengaan van genadeverbond en Evangelie volgt in de tweede plaats, dat de genade niet, als bij Rome, afhankelijk is van het kerkinstituut, van priester en sacrament. De verhouding van Schrift en kerk is door de Protestanten gansch anders dan door de Roomschen bepaald. Volgens de laatsten gaat de kerk aan de Schrift vooraf, is de kerk niet op de Schrift gebouwd maar de Schrift uit de kerk voortgekomen; de kerk heeft daarom eigenlijk voor haar wezen en bestaan de Schrift niet van noode, maar wel heeft de Schrift voor haar ontstaan, verzameling, bewaring en uitlegging aan de kerk behoefte. Doch de Hervorming keerde die verhouding om; zij plaatste de kerk op den bodem der Schrift en stelde de Schrift hoog boven de kerk. Niet de kerk maar de Schrift, het Woord Gods werd het genademiddel bij uitnemendheid; zelfs het sacrament werd aan dat Woord ondergeschikt en had zonder dat Woord geen beteekenis of kracht. Maar dat Woord kon dan ook werken en werkte ook buiten het instituut der kerk om. Wel is waar heeft God dat Woord aan zijne kerk toebetrouwd, opdat het door haar uitgelegd, gepredikt, verdedigd zou worden. Maar dat Woord is niet zoo aan de kerk geschonken, dat het buiten haar geen bestaan en geen kracht zou hebben. Integendeel, dat Woord richt zich tot alle menschen; het heeft waarde in alle omstandigheden en voor alle terreinen des levens en ontleent zijne kracht en werking geenszins daaraan alleen, dat het door een ambtelijk persoon in de vergadering der geloovigen verkondigd wordt. Het doet zijne werking ook dan, wanneer het in huis gelezen en onderzocht, door ouders of onderwijzers verhaald, in een of anderen vorm ter kennis gebracht wordt. Een iegelijk, wie en wat en waar hij ook zij, die dat Woord geloovig aanneemt, is Gods belofte, de genade in Christus, de gansche zaligheid deelachtig. Hij behoeft daarvoor op geen kerk, geen dienaar, geen sacrament te wachten. Wie gelooft, heeft het eeuwige leven.

Op die wijze werd de Christenmensch door de Hervorming bevrijd van de priesterheerschappij. Hij werd niet in dien zin losgemaakt van zijne omgeving en van heel het historisch verleden, dat hij ook zonder het uitwendig Woord de genade in Christus deelachtig kon worden. Maar voor zijne zaligheid was hij niet van het instituut der kerk afhankelijk. De dienaar der kerk schonk hem die zaligheid niet, en het sacrament was voor hem niet onmisbaar. Maar God verleende ze hem, rechtstreeks, persoonlijk, in zekeren zin zonder het intermediair zelfs van ambt of sacrament, zoodat er tusschen God en zijne ziel niets kwam in te staan. Doch dit alles stoot volstrekt niet omver, dat God, naar zijn eigen getuigenis, die genade alleen hem deed toekomen in den weg des verbonds

Ten derde volgt er daarom uit de verhouding van genadeverbond en Evangelie, dat deze beide saam altijd voorafgaan aan de werking des Heiligen Geestes en aan het deelgenootschap aan den persoon van Christus en aan al zijne weldaden.

Wel schijnt deze meedeeling der genadeweldaden bij kinderen op eene andere wijze te geschieden dan bij volwassenen. En tot op zekere hoogte is dit ook zoo. Want immers belijden

alle Gereformeerden eenparig en dankbaar, dat God aan geen middelen is gebonden en ook zonder de uitwendige prediking van het Evangelie in de harten van kleine kinderen het beginsel des eeuwigen levens kan planten. Er is niemand onder ons, die dit betwijfelt. De H. Schrift bewijst het met de voorbeelden van Jeremia en Johannes den Dooper.

Maar nooit mag daarbij uit het oog worden verloren, dat dit alles slechts zulke kinderen geldt, die kinderen zijn des verbonds, die onder de bediening des Evangelies geboren zijn en die met hunne ouders door God in genade zijn aangenomen. God kan zijne weldaden uitdeelen ook zonder het middel des Woords, en Hij doet het bij de kleine kinderen der geloovigen. Maar Hij doet het toch altijd door de inwendige roeping van dien Geest, dien Hij aan de gemeente schonk, in de gemeenschap dier kerk, welke Hij opdroeg, het Evangelie te prediken aan alle creaturen; in den weg van dat verbond, dat het Evangelie tot inhoud en het sacrament tot teeken en zegel ontving.

Al is het dan ook, dat de kinderen der geloovigen eerst door den doop in de geïnstitueerde kerk worden ingelijfd; reeds vóór dien tijd, ja zelfs vóór hunne geboorte zijn zij met hunne ouders in het verbond der genade begrepen. Dat verbond gaat met het Evangelie, waarin het geopenbaard wordt, aan de gave der weldaden, ook aan die der wedergeboorte vooraf.

Om deze redenen bleven de Gereformeerden in hunne uiteenzetting van de leer der waarheid aan de orde getrouw, dat de roeping de eerste plaats innam in de orde des heils. Zij vreesden, dat anders de Doopersche dwaling zou insluipen, die den Geest van het Woord, de wedergeboorte van de roeping, de bedeeling der genade van de bediening des Evangelies onafhankelijk maakte. En zij konden die orde vasthouden, omdat zij haar ontleenden, niet aan het subject en aan de wijze, waarop een of ander individueel persoon tot bekeering kwam, maar aan de objectieve verhoudingen, die God in zijn Woord had neergelegd en waarbij Hij in de historie zich aansloot.

Individueel beschouwd, dan kan het schijnen, alsof in het geval van kleine kinderen de wedergeboorte aan de roeping en de Geest aan het Woord voorafgaat. Immers zegt het doopsformulier terecht, dat de kinderen der geloovigen al deze dingen, die in het Evangelie verkondigd en in den doop verzegeld worden, niet kunnen verstaan, maar desniettemin van den doop niet mogen uitgesloten worden. Want gelijk zij *zonder hun weten* der verdoemenis in Adam deelachtig zijn, zoo worden zij op diezelfde wijze, dat is, *zonder hun weten* door God in genade aangenomen. Het heeft dus al den schijn, alsof althans in het geval van de kleine kinderen der geloovigen de wedergeboorte aan de roeping voorafgaat en de wedergeboorte dus bij hen ook *in dien zin* onmiddellijk is, dat zij zonder en buiten het Woord des Evangelies geschiedt.

Maar dit oordeel is toch niet juist. Indien kleine kinderen zonder hun weten door God in genade aangenomen en wedergeboren worden, dan onderstelt dat altijd, dat het verbond der genade met het Evangelie, waarin het afgekondigd wordt, objectief en historisch reeds bestond. Zij zouden naar de orde, welke God in zijne vrijmacht heeft vastgesteld en bij het uitdeelen zijner genadeweldaden in het oog houdt, de wedergeboorte niet deelachtig kunnen zijn, indien zij niet geboren waren als kinderen des verbonds. En juist als zulke kinderen des verbonds zijn zij geroepenen van Gods wege. Al is het, dat zij voor zichzelf de dingen des Evangelies niet verstaan, zij zijn toch geroepen met en in hunne ouders; als kinderen der geloovigen, komt hun met hunne ouders de belofte toe, dat is, de belofte des Evangelies, die alleen in het Evangelie wordt bekend gemaakt en aangeboden; als het zaad van Christenouders, worden zij, niet los van de bedeeling des Woords maar in verband met deze, inwendig geroepen door den Heiligen Geest en alzoo in de wedergeboorte Christus ingelijfd. Wanneer een kind losgemaakt wordt van zijne omgeving, dat is in dit geval, van het verbond der genade, dan schijnt het, dat de wedergeboorte aan de roeping voor afgaat, hoewel dan tegelijk alle grond ontbreekt, om aan de zaligheid der kleine kinderen te gelooven. Maar objectief en historisch beschouwd en gelet op de orde, door God voor de uitdeeling zijner genadeweldaden vastgesteld, dan gaat de roeping aan de wedergeboorte, de bediening van het Evangelie aan de werking des Geestes vooraf.

Dit wordt voor de kleine kinderen der geloovigen nog daardoor bevestigd, dat zij als kinderen des verbonds en als erfgenamen van het rijk Gods recht hebben op den doop.

Nu is de doop een van de twee sacramenten, door Christus voor zijne geloovigen ingesteld. En de sacramenten beteekenen niets en zijn geen sacramenten, wanneer zij losgemaakt worden van het Woord. Sacramenten zijn zegelen aan het Woord, zij volgen op het Woord en zijn onafscheidelijk met dat Woord verbonden. De doop der kleine kinderen zou daarom hoegenaamd geen kracht hebben en terstond ophouden een sacrament te zijn, wanneer hij niet door het Woord voorafgegaan werd en nu volgde, om dat Woord te beteekenen en te verzegelen. Gelijk de doop dus het zegel is van het Woord, zoo is de wedergeboorte, welke kleine kinderen der geloovigen deelachtig zijn, de vervulling van die belofte, welke alleen in het Evangelie tot ons komt, en die naar datzelfde Evangelie niet alleen den geloovigen maar in en met hen ook hunnen kinderen geldt.

BAVINCK.

GEREFORMEERDE BEGINSELEN.

In de *Augustus*-aflevering van het *Tijdschrift voor Gereformeerde Theologie* zijn de beide referaten opgenomen, die door Dr. Bouwman en Prof. Wielenga werden uitgesproken op den onlangs gehouden Schooldag te Kampen.

Die Schooldag is uitnemend geslaagd. Het drukke bezoek was zeker voor een aanmerkelijk deel te danken aan de tegenwoordigheid van President Kruger. Maar desniettemin heeft die tegenwoordigheid hoegenaamd geen storing gebracht in de werkzaamheden. De Schooldag is een wezenlijke *Schooldag* geweest en is niet opzettelijk of ongemerkt in een Krugerdag veranderd.

De beide referaten, die gehouden werden en thans het licht hebben gezien, leveren daarvan het afdoend bewijs.

Wij bepalen ons thans tot het overnemen van een belangrijk gedeelte uit het referaat van Dr. Bouwman.

Na eerst te hebben aangetoond, dat het onvoldoende is, om de wetenschap te binden aan de Schrift zonder meer, gaat hij ertoe over, om in het licht te stellen, welke de grondslag moet zijn, waar de Christelijke wetenschap op rust.

Hij komt dan in aanraking met de formule der Gereformeerde beginselen, die naar sommiger gevoelen de leiddraad der wetenschap moeten zijn, en zegt daarvan het volgende:

„Nu heeft Dr. A. Kuyper in zijn redevoering „*Band aan het Woord*" een pleidooi geleverd, om aan te toonen „hoe de formule: „„op den grondslag der Gereformeerde beginselen"" juist al die nadere bepalingen insluit, die wij om zelfmisleiding te voorkomen, bij de belijdenis der H. Schrift niet missen kunnen" pag. 24, en dat als men „de Gereformeerde beginselen als grondslag aanneemt, men zich over al de vraagstukken van uitlegging heeft uitgesproken en weet, hoe men saam den zin en de openbaring der Schrift omtrent den mensch en de verhouding, waarin God hem geplaatst heeft, verstaat" pag. 17.

De moeilijkheden zijn door hem m. i. volstrekt niet opgelost. Want 1° is het zoo nog geheel onduidelijk, welke de Gereformeerde beginselen zijn, en 2° is het onwetenschappelijk om iemand te binden aan de Gereformeerde beginselen, zonder meer.

Wat zijn beginselen? Dr. Kuyper zegt: „Zulk een voorstelling nu, die de mensch zich vormt omtrent het stelsel, waarmede God alle dingen schiep en regeert, heet iemands levens- en wereldbeschouwing en de vaste uitgangspunten voor de lijnen van zulk een voorstelling noemt men iemands beginselen. En in dien zin spreekt men van Roomsche beginselen, Luthersche beginselen, Doopersche beginselen, Gereformeerde beginselen en thans ook van Ethische beginselen" (*Band aan het Woord*, p. 18). Beginselen zijn dus de aanvang, het uitgangspunt van ons denken en handelen. Hierover behoeft geen verschil te zijn. Maar welke zijn die beginselen, waar zijn zij te vinden, hoe zijn zij geformuleerd? Gij gevoelt, hier is een leemte. Er is een nadere verklaring noodig. Het schijnt, dat Dr. Kuyper bedoelt, dat de Gereformeerde beginselen in de belijdenis gevonden worden. In zijne *Encyclopaedie* (II 339) zegt hij toch: „De belijders van Christus treden op als mannen van wetenschap, niet om hun wetenschap naast hun geloof te plaatsen, maar om hun wetenschappelijk inzicht op den grondslag van hun belijdenis te construeeren." Maar dit moet ook van te voren zijn uitgemaakt, wat men verstaat onder Gereformeerde beginselen en waar ze te vinden zijn. Men kan iemand toch niet binden aan iets, wat niet is vastgesteld, zoodat hij niet weet, waaraan hij gebonden is. Verder, zulke beginselen kunnen niet bij onderling overleg vastgesteld worden, maar moeten berusten in eene algemeene overtuiging, dat God zelf Zich zoo openbaart. Om dus uit te gaan van de Gereformeerde beginselen, zonder nadere verklaring, is op zijn minst genomen onduidelijk.

Maar bovendien is dit standpunt onwetenschappelijk, en kan leiden tot een ondragelijke tirannie, omdat iemand daardoor gebonden wordt aan het menschelijke. Iemand zou feitelijk gebonden kunnen worden door wat een ander meent een Gereformeerd beginsel te zijn, en wat hij slechts een leuze acht. Wanneer iemands beschouwing in een zekeren kring over bepaalde deelen van wetenschap voor de juiste geldt en een ander zich met diens inzicht of methode niet vereenigen kan, zoo zou iemand veroordeeld kunnen worden van uit het standpunt der Gereformeerde beginselen en toch vrij uitgaan voor de belijdenis, en omgekeerd. Iemand kan onzuiver staan voor de belijdenis en niet veroordeeld worden van uit het standpunt der Gereformeerde beginselen.

Het is m.i. duidelijk, dat de formule „op grondslag van Gereformeerde beginselen" onvolledig, onduidelijk en onwetenschappelijk is.

En toch, men kan ook in de wetenschap niet zonder beginselen. Geen enkel wetenschappelijk man doet dit. De beginselen zijn er, zij kunnen, zij mogen niet veronachtzaamd. Ja er zijn beginselen, waarover alle Gereformeerden het eens zijn, dat deze uitgangspunt van het denken en handelen zijn; die berusten in een algemeene overtuiging, dat zij bindend zijn, alsof wij voor God stonden. Het zijn beginselen, die rechtstreeks uit Gods Woord gegrepen of duidelijk daarin gegrond zijn.

Zulke beginselen zijn o.a. de absolute souvereiniteit Gods in hemel en op aarde, en op alle terreinen des levens; dat al wat bestaat en geschiedt, uitvloeisel is van den raad Gods; dat God Drieëenig volkomen vrij en onafhankelijk een schepping wilde daarstellen buiten Zich en in onderscheiding met zijn wezen; dat God, die alles schiep, ook zijn schepping onderhoudt, regeert en bestuurt; dat de mensch naar Gods beeld is geschapen, dat hij daardoor in staat is om God en zijne openbaring te kennen; dat de mensch door de zonde is verduisterd in het verstand, vervreemd van God, onderworpen aan krankheid, ellende en dood; dat hij slechts kan gered worden door genade, door de verlossing, die in Christus is en de genade des H. Geestes; dat de duisternis der zonde door de wedergeboorte en de illuminatio wordt weggenomen; dat God in zijn algemeene genade de zondemacht in haar loop gestuit heeft, en zich in de gevallene wereld in het bijzonder geopenbaard heeft door zijn Woord, enz

Alle andere zaken, die niet duidelijk uit Gods Woord zijn gegrepen, zijn niet grondslag van geloof, leven en denken, en kunnen ook niet dienen als beginselen in de wetenschap. Kenmerk is niet de gewoonte, de overlevering, of dat het door een groot geleerde gezegd is of in een bepaalden kring voor waarheid geldt, maar eenig kenmerk is: Dominus dixit, De Heere heeft het gesproken. Dan hebben wij ook meteen een wetenschappelijken grondslag, dan kan ons denkend verstand zijn ruste vinden in God, in zijn ondoorgrondelijken raad, voor Hem zwijgen en aanbidden.

Deze grondbeginselen nu, zullen ze niet alleen binden, maar ook iemands vrijheid niet aanranden, moeten geformuleerd zijn in een acte, waaraan iemand zich zelf in zijne conscientie gebonden gevoelt, waarmee hij in het geloof is vereenigd.

Zulk eene acte is alleen de belijdenis. In de belijdenis zijn de grondbeginselen voor de wetenschap, voor alle wetenschappen, te vinden. De belijdenis bevat de waarheden, welke uit de Schrift, onder de leiding des Geestes, in de kerk tot algemeene erkenning zijn gebracht."

Dit betoog is kort en krachtig.

Schrijver dezes ziet geen kans om het te ontzenuwen. Eene wetenschap, die alleen gebouwd is op den grondslag der Gereformeerde beginselen, zonder dat deze nader aangewezen en omschreven worden, rust op een zandgrond.

Zoolang er geen verschil is, gaat het natuurlijk goed. Maar zoodra er conflict komt, is men erover in verlegenheid, welke de Gereformeerde beginselen zijn, waar zij te vinden zijn, hoe zij behooren geformuleerd te worden, en welke autoriteit heeft uit te maken, wat als Gereformeerd beginsel gelden moet.

Gaarne zullen wij zien, dat anderen, die van eene tegenovergestelde meening zijn, de redeneering en bewijsvoering van Dr. Bouwman krachteloos maken, of anders er hunne instemming mede betuigen.

BAVINCK.

SCHIJN-CHRISTENDOM.

Het is zeer afkeurenswaardig, haastig de daden van anderen te beoordeelen. Vooral het gereed zijn, om iemands genadestaat te verdenken, verdient ten zeerste bestraft. Er is een wegen in de gemeente des Heeren, waartegen niet genoeg kan worden getuigd. Het is in strijd met den aard der Christelijke liefde. De ware ootmoed is er afkeerig van. Toch vraagt de ernst *getrouwheid*. Getrouwheid *allereerst met onszelven*.

Er is zelfbedrog. Ook op het gebied van den godsdienst is misleiding. Er is godsvrucht in schijn. Van Saul lezen wij, dat hij »stierf in zijne overtredingen". En hoeveel goeds had deze Koning geopenbaard, in den eersten tijd zijner regeering! Hij achtte zichzelven gering, was zachtmoedig tegenover zijne vijanden, en gaf den Heere de eer na een zegepralenden strijd; hij durfde niet ten strijde trekken, omdat hij des Heeren aangezicht niet had gezocht, en verootmoedigde zich, schuldbelijdend na afwijking en zonde. Saul had dus een ontwaakt geweten. Indrukken ten goede. Kennis van den weg ten leven. Evenwel moest de geschiedschrijver melden: »alzoo stierf Saul in zijne overtredingen". Hem ontbrak waarheid in het binnenste. De ware verandering van het hart was hem vreemd. Zijn hart verstond niet de liefde Gods. Vijandschap tegen den Allerhoogste sprak weldra uit zijn gedrag. Zelfs werd hij moordenaar van de priesters des Heeren. De weg der zonden was voor hem in nadruk een hellend vlak. Ach, de Satan loonde ook dezen zijn' dienaar met verraad! Welk een wanhoop spreekt er in de klacht: »de Philistijnen strijden tegen mij, en God heeft mij verlaten, en antwoordt mij niet meer". De tooveres werd zijn toevlucht, de dood der vertwijfeling zijn einde. Wij hebben er ons aan te spiegelen. Er is vaak schijn van geestelijk leven, gelijk enkele zonnige dagen in den winter aan de lente doen denken; maar als de glinsterende rijm is verdwenen, worden de dorre takken gezien. De in schijn bekeerde wil niet ontdekt of in zijn rust gestoord worden. Inbeelding kan den arme zich rijk doen wanen, en den teringlijder doen meenen, tamelijk gezond te zijn.

Zelfbedrog is steeds treurig, maar inzonderheid op het gebied des geestelijken levens. Wij moeten *waar* zijn, *waar* voor God, voor onszelven, voor anderen. De oprechte is voor zelfbedrog bang. Het kan niet genoeg worden herhaald, God is een God der waarheid. Niet zoozeer op uitwendig vertoon, als op innerlijk zijn, komt het aan. Het is mogelijk, zoo nu en dan bekommerd te zijn over de zonde, de aanklacht van het geweten te gevoelen, vreeze te hebben voor de eeuwigheid, ingenomen te zijn met de waarheid, zelfs de verkondiging van harde waarheden bij voorkeur te hooren, allerlei vormen van rechtzinnigheid van anderen over te nemen, en zich te verliezen in wonderbare dingen, in geziehten, droomen, openbaringen (dikwerf als onmisbare bewijzen van genade aangezien door »heilbegeerigen" en als zoodanig aangegeven door »bevestigden"), en *ondanks dat alles onbekeerd te zijn*.

Er is vaak zulk een breede klove, tusschen wat wij zijn en wat wij schijnen; tusschen den naam, dien wij dragen en de gestalte van ons hart; tusschen de belijdenis onzer lippen en het geloofsleven onzer ziel; tusschen ons verkeer in de wereld en ons leven in het verborgen; tusschen wat de menschen van ons denken en wat God van ons weet.

Ook *ons*, predikers van het Evangelie der genade en der heerlijkheid Gods, kan dit gelden. Er is niet zelden een verre afstand tusschen wat wij anderen prediken en wat wij zelven beoefenen. Ach, te midden van de onrust en de beslommeringen onzer dagen, loopt de waarlijk geloovige gevaar, dat zijn geestelijk leven gaat kwijnen; bij den strijd tegen de dwalingen onzer eeuw, is het voor den waren Christen te vreezen, dat zijn hoofd heet en zijn hart koud worden zal, en voor hoevele belijders is het te duchten, dat zij zich met het uitwendige vergenoegen, een algemeen Christendom huldigen, of ook zich discipelen van Jezus achten, alleen omdat zij vele mannen des ongeloofs bekampen! Waarlijk ook voor ons, die aan anderen arbeiden, is stilstaan op ons pad, onderzoek naar eigen toestand, niet slechts naar de mate, maar ook naar de waarheid van ons geestelijk leven, geen overtollige zaak. Bileam, de vloek- en leugenprofeet, sprak zalvend over het sterven der vromen, zonder zelf den weg ten hemel te gaan. Saul was onder de profeten. Judas was onder de twaalven. Demas kreeg de tegenwoordige wereld weer lief. Misschien is de prediker, die ernstig predikt, en daarin innig zichzelven behaagt, verder van het koninkrijk Gods dan de hoorder, die spotten durft met het Woord, de gemeente en het werk van den Heer! Ook vrome woorden, 't is ergens gezegd, kunnen zelfbedrog ten voedsel verstrekken. Kennis is uitstekend, mits zij geheiligd zij aan het hart. Groote gaven zijn uitnemend, mits men, anderen leerende, zichzelven niet vergete. Een goede belijdenis is hoog te schatten, maar zij worde goed afgelegd, d. i. ze zij taal van het hart. Zonden te verlaten, is zeer prijzenswaard, maar uit vreeze Gods kome het voort. Genade te begeeren is zeker verblijdend, maar het ga met erkentenis van eigen onwaardigheid, met *ootmoed* en *toewijding* gepaard. Er is veel, dat bedriegt; maar van alle bedriegelijke dingen is *het hart het bedriegelijkst*. Daarom is zelfonderzoek noodig.

Lof zij Gods ontferming, die ons nog in den tijd des onderzoeks liet! Zijn wij levende des Heeren geworden, wij zullen het stervende blijven. Maar velen bemerken, ook in de laatste ure, dat zij heel hun leven op een zandgrond hebben gebouwd. Indien nog maar in die ure! »Maran-Atha", Hij, die als Zaligmaker voor zondaren stierf, komt als rechter der wereld in heerlijkheid. Wee onzer, als Hij ook dan nog tot ons zegt: »Ik zeg u, Ik ken u niet, van waar gij zijt."

NOTTEN.

DE GEMEENSCHAP DER HEILIGEN.

GESCHIKTHEID VOOR HET GEMEENSCHAPSLEVEN.

XLI.

Wij moeten niet uit het oog verliezen, dat wij van nature behept zijn met gebreken, die ons min geschikt, of zelfs geheel ongeschikt maken, voor het leven der gemeenschap.

Voor deze gebreken zijn wij gemeenlijk blind. Geen wonder! misschien maakte de ingenomenheid onzer opvoeders met onze personen reeds dezen er blind voor, zoodat het hun niet in den zin kwam, er ons op te wijzen. Zoo groeiden wij in onze gebreken op, en werden deze gewoonten. Nadat wij volwassen waren, bleek het anderen meer dan hun lief was, hoe ongeschikt zij ons maakten voor den omgang met hen. Maar ook zij zwijgen, en vergenoegen zich met ons te ontwijken; het is trouwens geene lichte zaak om zijns gelijken op te voeden, en aan volwassenen het werk der ouders te doen. De predikstoel houdt zich daarbij weinig met dit stuk bezig; het moet juist zijn bij de behandeling van de tweede tafel der wet, maar verder ook niet; en wordt er buiten deze om van den predikstoel over gesproken, dan past men het op anderen toe, of wijst men de vermaning in toorn af, omdat men meent, dat de prediker persoonlijk geworden is. Zoo roesten ten laatste onze gebreken in. Wij klagen er over, dat de broeders ons niet zoeken, en bedenken niet, dat wij zelven het er naar maken.

De Heere zelf zwijgt echter in zijn Woord over deze gebreken niet; daarin hebben wij eene aanwijzing om er met elkander over te spreken, of het dienen mocht, dat wij ze in het oog kregen, een iegelijk de zijne, en ze aflegden.

Een der voornaamste gebreken, die in de uitoefening der broederlijke gemeenschap hinderlijk zijn, bestaat in onbescheidenheid. Het is onze plicht bescheiden te zijn; zegt niet de Apostel: uwe bescheidenheid zij allen mensch bekend? De mensch, bij wien deze deugd gemist wordt, is ongeschikt voor de samenleving. Dat weet elk. Om die reden oefenen de menschen, vooral zij, die tot de hoogere kringen der maatschappij behooren, hunne kinderen in deze deugd, wijl deze anders voor het verkeer in deze hoogere kringen geheel ongeschikt zouden zijn. Onbescheidenheid toch maakt ons tot een last voor anderen.

Maar de onbescheidenheid is niet slechts een gebrek, zij is eene zonde, die met het Christelijk leven onbestaanbaar is. Om dit in te zien behoeven wij haar slechts te omschrijven. Genade houdt ons klein, geeft ons geringen dunk over, en maakt ons verlegen met ons zelven, als zulken wien niets toekomt. En dat juist schijnt de onbescheidene niet te beseffen. Hij schijnt niet met den naaste, maar alleen met zich zelven te rekenen. Bezoekt hij u, hij vraagt niet, of het u uitkomt hem te ontvangen, maar alleen, of het hem past u te bezoeken; hij blijft zoolang het hem behaagt, zonder met uwen tijd te rekenen; ook weet hij van geene matiging in zijne bezoeken, alsof er niet geschreven stond: spaar uwen voet van het huis uws vriends, opdat hij u niet zat worde. Hij weet van geen zwijgen; zonder te vragen, of gij belang stelt in wat hij zegt, neemt hij het woord, om u te vertellen, wat hem op het harte ligt; gij moet alles weten, wat hem bezig gehouden heeft, hoe hij er onder gesteld was, wat hij er reeds aan anderen van gezegd heeft; aan de uitweidingen komt geen einde, want onze vriend heeft vergeten, dat ons geboden is traag tot spreken, en rasch tot hooren te zijn. Hij is een

driest man, die zich in het huis van zijn broeder even zoo op zijn gemak voelt en even vrij zich beweegt als in zijn eigen huis; geen wonder dat hij daar buiten, op gemeenschappelijk terrein, niet minder driest is, maar overal het eerste woord heeft, en liefst het laatste woord ook; dat hij zich overal indringt, en zich overal mede bemoeit, alsof er niet geschreven stond: niemand lijde als een, die zich met eens anders doen bemoeit.

Zouden zulke menschen alzoo handelen, als zij ootmoediger waren? Waarlijk, de onbescheidenheid is meer dan onbeschaafdheid. Opvoeding moge de plant dezer zonde afsnijden, genade alleen rukt den wortel uit. Daarom is de onbescheidenheid bij den Christen een onnatuurlijk verschijnsel. Het is tegen alle orde in, dat iemand, die van het hoofd tot de voeten Christus' bloed tot bedekking van noode heeft, zich zelven onbescheiden aanstelt.

Er zijn nog meerdere ondeugden, die ons min geschikt maken voor de gemeenschap met anderen.

Onwillekeurig denken wij hier aan wat regelrecht tegen de onbescheidenheid over staat, namelijk, aan de verlegenheid. Er zijn onder godvruchtige menschen sommige geslotene karakters. Zij zijn niet in den omgang met anderen, allerminst in dien met hunne meerderen geoefend, en gedragen zich uit verlegenheid erg onbeholpen. In gezelschap zitten zij stom ter neder; men kan tot hen, maar niet met hen spreken; arm zijn zij aan antwoord, als dit verder moet gaan dan tot ja of neen. Als levende lijken zitten zij tegen u over. Men moet met zulke menschen medelijden hebben. Zij zijn even lastig in gezelschap voor zichzelven als voor anderen. De beste raad, dien men hun geven kan, is niet deze: wordt wat driester, maar: wordt wat kinderlijker. Een kind schaamt zich niet om zich te toonen, zooals het is; het heeft u slechts te vertrouwen, en terstond begint het u vragen te doen. Word gij, bedeesde broeder, dit kind gelijk. Hebt gij niets te zeggen, gij hebt toch wel wat te vragen. Word leerling. En wees er zeker van, dat gij nimmer een ander tot overlast zult zijn, als gij hem vragen doet, mits uwe vragen geen spitsvondigen en hoovaardigen geest, maar nederigheid en weetgierigheid verraden. Zoo helpt gij een ander aan het spreken en — u zelven met hem.

Treffen wij de besprokene bedeesdheid vooral aan bij hen, die jong van jaren, en zwak in de genade zijn, laten dan de anderen en geoefenden toezien, om hen niet door zeker vertoon van wantrouwen af te stooten. Willen wij vertrouwen hebben, dan moeten wij vertrouwen geven. Dat geeft den vreesachtige moed om zijn hart aan ons uit te storten. Jezus was nooit tegenover iemand terugstootend, allerminst tegenover de kleinen. Hij zette hen niet aan zijne voeten, maar droeg hen in zijne armen. Daarom durfden de moeders zelfs hare kinderen tot Hem brengen. Volgen wij zijn voorbeeld; onzer zij iets van zijne nederige gemeenzaamheid en toegankelijkheid. Laat ons uitlokken, niet afstooten. Er zijn broeders, die al, wat hun vreemd is, met een wantrouwenden blik van zich verre houden. Het is als liggen zij op de wacht om u te vangen in uw woord. Daarom is het rondom hen stil. Zij mogen geschikt zijn om hoofd eener partij, toongever in een kring te worden, — op het breed gebied van het leven der godsdienstige gemeenschap deugen zij niet. Een wantrouwend mensch is reeds op maatschappelijk gebied de dood der gezelligheid; op het gemeentelijk gebied is hij de dood voor het leven der gemeenschap.

Moeten wij vertrouwen geven, eveneens behooren wij vertrouwen te winnen. Waardoor? Door trouw te zijn aan ons woord; door nimmer misbruik van iemands openhartigheid te maken; door nooit iemands kwaad te vertellen; door met ons hart te meenen, wat wij met onzen mond zeggen; door te toonen, dat wij niet ons vleeschelijk belang, maar de eere Gods, en het wezenlijk welzijn der broeders op het oog hebben; in één woord door een Christelijk karakter te zijn. Dan winnen wij des broeders hart voor ons. Dan worden wij bruikbare leden in Christus' lichaam. Missen wij deze hoedanigheden, dan mogen wij vele en schitterende gaven hebben, toch zullen wij met hen de harten der broederen niet voor ons winnen. Men sta er dan toch naar om zoo gezind te zijn, en zoo te leven, dat wij in den kring der broederen geacht en begeerd, straks, als wij niet meer hier zullen zijn, gemist worden. Elk trachte, zich bruikbaar en geschikt te maken voor allen. Men arbeide niet alleen om zijns zelfs, maar ook om anderer wil, aan zijne eigene volmaking.

Hiermede beginne de opvoeding. Wereldsche ouders hebben bij de opvoeding hunner kinderen uitsluitend hunne vorming tot nuttige leden der maatschappij op het oog. Godvruchtige ouders strekken hunne bedoelingen verder uit, en nemen in den kring van deze ook het zalig worden hunner kinderen op. Maar wie heeft bij de vorming van hun karakter hunne bestemming voor de gemeenschap der heiligen op het oog? Niet velen. De kerk als middel voor het kind, velen waardeeren ze in dit opzicht nog. Het kind middel voor de kerk, het is haast bij allen eene vreemde leer geworden. En toch is het laatste even waar als het eerste. Zijn wij bestemd om in te gaan in eene gemeenschap van liefhebbenden, waar allen voor eenen zijn, en een voor allen, dan mag heel de opvoeding op deze bestemming gericht zijn. Ook in dit opzicht dat alles, wat in het gemeen voor het leven der gemeenschap ongeschikt maakt, in het kind worde tegengegaan. Zoo kome het werk der opvoeding het werk der genade tegemoet.

VAN ANDEL.

Politieke Beschouwingen.

Gelijk wij reeds dadelijk schreven bij de vermelding van het oogenblikkelijk conflict tusschen *Frankrijk* en *Turkije* over de kaden-concessie, dat dit wel niet tot een oorlog zou leiden — zoo is het ook geschied. Reeds Zaterdag had de Sultan het hoofd in den schoot gelegd en verklaard, dat geen enkele belemmering meer in den weg zou gelegd worden aan de uitoefening van de rechten van de Fransche Maatschappij. Nu loopt dit echter nog wel niet zoo vlot van stapel als de vurigen van geest in Frankrijk wel dachten. Maar — de invloed van Frankrijk heeft dan toch aanvankelijk tegenover dien van Duitschland gezegepraald en dat is voor de chauvinisten al veel; de rest schikt zich wel. Vooral nu de Fransche gezant voor enkele weken op reis gaat.

Bij dit triumfje komt nu nog de reis van den *Russischen* Keizer naar Frankrijk, waardoor allen in Frankrijk tot een buitengewonen graad van enthousiasme zijn gekomen. Ook de Russische bladen toonen zich verheugd over het nauwer toehalen van de vriendschapsbanden tusschen Rusland en Frankrijk. Enkele zien er een bedreiging in tegen Duitschland, maar door het besluit van Keizer Nicolaas, om vóór het bezoek aan Frankrijk een samenkomst te hebben met Keizer Wilhelm te Dantzig en daar de Duitsche vloot in oogenschouw te nemen, is gezorgd dat er van een minder goede verstandhouding moeilijk gesproken kan worden.

In *Duitschland* zijn velen slecht te spreken over de *wijze* waarop de Chineesche buitenwone gezant prins Tsung, te Berlijn zal ontvangen worden. Stel u voor: De Chineesche Regeering moet boete doen voor den moord op den Duitschen ambassadeur Von Ketteler gepleegd, en prins Tsung zal deze opdracht vervullen. Nu zou men denken dat deze Chinees wegens den afschuw-wekkenden moord op een gezant op een wijze zou worden ontvangen, die hem en degenen die hem vergezelden een diepen indruk gaf van de vernedering, die op de misdaad volgt. Maar het tegenovergestelde is het geval. Tsung reist met een gevolg van meer dan 50 personen. Hij zal, geëscorteerd door cavalerie, naar het paleis worden geleid, de troepen worden en haie opgesteld, alsof hij bij een bevriend hof dank kwam inoogsten voor eene loffelijke daad. Er wordt dan ook in de Duitsche bladen vrij wel den spot mee gedreven en men wijst er op dat noch de gezant, noch zijn gevolg iets zullen gevoelen van de vernedering die het land is opgelegd, door hem vertegenwoordigd. Intusschen is deze vertooning weer uitgesteld. Prins Tsung schijnt dezelfde kwaal te hebben als de beroemde Li-Hung-Chang, die hij op een critiek oogenblik ziek wordt. 't Kan ook zijn, dat het bericht van de ziekte van den Chineeschen premier hem van streek heeft gebracht. Hoe dit zij, uit Bazel, waar de Prins Maandag vertoefde, is bericht ontvangen dat hij zijn reis heeft moeten afbreken, om reden van gezondheid (?)! . . . .

In *Zuid-Afrika* gaan de Engelschen met hun schoonmaak in Oranje-Vrijstaat en Transvaal voort, zonder echter veel op te schieten. Zoo nu en dan verraden soldaten of onderofficieren in hun brieven, dat met al dat schoonvegen het land nog even sterk overdekt blijft met Commando's van Burgers, die, al mogen ze natuurlijk niet zoo sterk zijn als vroeger — zorgen, dat de Engelschen niets van beteekenis buiten hun kampen en blokhuizen doen kunnen. Uit de *Transvaal* verneemt men weinig. Alleen bij Standerton en Vereeniging kregen de Engelschen klop. Bovendien bemerkt men, dat de Commando's der Burgers door de Engelschen niet blijvend kunnen verdreven worden uit de plaatsen, die zij zich voor den winter uitkozen, tot kort bij der Engelschen kampen. Zoo ook in den *Vrijstaat*. En — geen kleine onvoorzichtigheid begaan de Engelschen, of de Burgers zijn er bij. Zoo bij voorbeeld in den omtrek van Ladybrand. Een troep van bij de honderd man met drie officieren wijkt aan den rechtervleugel van Elliot's Kolonne wat te veel uit en de Burgers maken er gebruik van, omsingelen ze en nemen allen, na eenig gevecht gevangen. En ook in 't Zuiden wordt, gelijk de verliezenlijsten toonen, onophoudelijk — gemikt en gesnipt. Blijkbaar pogen de Burgers daar zich onder leiding van Kritzinger in Commando's te herzamelen en — weêr over de Oranje-rivier in de Kaapkolonie te vallen; wat de Engelschen zoeken te beletten. Scheepers blijft intusschen zich in 't Zuidwesten van de Kaapkolonie roeren en — t andhaven ten nadeele der Engelschen. De opstand breidt uit!

Trouwens, overal houden de Burgers dapper stand en hunne leiders beantwoorden de beruchte proclamatie van Kitchener in één zin: strijden totdat de onafhankelijkheid hergeven worde!

Van Steyn heeft Kitchener een langen brief ontvangen, waarin Steyn een beredeneerd overzicht geeft van de zaak der Boeren en verklaart dat zij den strijd niet zullen opgeven. Mede ontving de Engelsche opperbevelhebber een soortgelijken brief van De Wet en bovendien ook een schrijven van Botha, waarin deze kennis gaf dat hij de proclamatie had ontvangen, maar tevens verklaarde, dat de Boeren er tegen protesteeren en van plan zijn den strijd voort te zetten. En zelfs ontbreekt niet een proclamatie van de la Rey waarin hij de Boeren waarschuwt gehoor te geven aan Kitchener's lokstem!

„Volhouden" blijft de leuze over de geheele linie in Zuid-Afrika. En dat President Kruger er eveneens zoo over denkt, daarvan kan men zich overtuigd houden, al geloove men ook niet alles wat hem ook nu weer van Engelsche zijde, door de Daily Telegraph, in den mond wordt gelegd. Zeker is, dat zijn moed onverflauwd is, zijn vertrouwen nog vast staat op den God zijns levens, gelijk wij van hem-zelven vernamen.

NOORDTZIJ.

HET BELANG DER KERKEN.

Onder het opschrift *Universiteitsdag* komt in *Hollands Kerkblad* van 13 Juli j.l. een schrijven voor, dat om meer dan één reden de aandacht verdient.

Blijkbaar is het van de hand van den geachten Redacteur van dat Blad, Ds. J. C. Sikkel.

In navolging van Dr. Honig, die daarmee reeds begonnen is in *de Bazuin* van 22 Febr. j.l., speelt Ds. Sikkel in bedoeld schrijven *hoog spel*.

Wat Dr. Honig nog deed in zachte, liefelijke taal, sprekende als in den naam van derden, doet Ds. Sikkel op zijn manier scherp en bits.

Ter wille van de Universiteits-kwestie wordt er met *scheuring der kerkelijke eenheid* gedreigd.

„Zij, die de Vrije Universiteit noodzakelijk achten en voor haar recht opkomen, „zullen dan hun eigen weg gaan", enz.

„Waar dus de hoogleeraar Wielenga er „maanden lang maar de groote klok op laat „los dreunen, dat de kerken de Universiteit „moeten loslaten en waar deze professor „daarmeê feitelijk tot een besliste verbreking „der kerkelijke eenheid adviseert" enz. enz.

„De hoogleeraar Wielenga schrijft er maar „op los, dat de kerken de Vrije Universiteit „moeten los laten" enz.

„Daarmeê worden de kerken verscheurd" enz.

Wat zullen we tot deze oproerige en scheurzieke taal van br. Sikkel zeggen?

In al deze klachten en bedreigingen heerscht een verwarring van begrippen en terreinen, als we nog zelden bij br. Sikkel waarnamen en die bij een redacteur vaak van bedenkelijke gevolgen is.

Indien er naar de bedreiging van Ds. Sikkel in het huidige dispuut een gevaar voor scheuring schuilt, dan heeft onze broeder de oorzaak en de aanleiding daarvan te zoeken in den *bekenden raad* van *de Heraut*, die inging tegen het besluit der Gen. Synode van Groningen 1899 inzake de Theol. School.

Mijn raad en mijn geschrijf is slechts gevolg van *dien onbedachten raad*.

Indien Dr. Kuyper gezwegen hadde, ik zou „de groote klok niet hebben laten dreu„nen."

Ds. Sikkel zoekt dus de oorzaak van wat hem zoo zeer hindert aan het verkeerde adres.

Waarom zijn mannen als Dr. Kuyper en Ds. Sikkel niet gebleven bij het te Groningen beslotene, totdat de kerken zelve het noodig hadden geoordeeld, daarop terug te komen?

Doch bovendien schijnt Ds. Sikkel er weinig van te begrijpen, waarom het in dezen gaat.

Mijn „kerkelijke wandaad" bestaat volgens hem daarin, dat ik er maar op los schrijf, dat „de kerken de Vrije Universiteit zullen „los laten."

Kon het dwazer dan met zulk een beschuldiging voor den dag te komen?

Zal men iets kunnen *los laten*, dan moet *vast houden* vooraf zijn gegaan.

Nu kunnen de kerken de Vrije Universiteit niet los laten, omdat er *geen band* tusschen deze en haar bestaat.

De Vrije Universiteit IS los van de kerken en de kerken *zijn* los van haar.

De eene heeft niets met de andere te maken, de eene heeft niets over de andere te zeggen.

Alleen bestaat er een zekere band tusschen de kerken en *de Theol. Faculteit*, niets meer. Deze was enkele dagen *vóór* de Vereeniging der beide kerkengroepen in 1892 tusschen de kerken van 1886 en de vereeniging voor H. O. op Geref. grondslag te den Haag tot stand gekomen en in 1892 door de gezamenlijke kerken „VOORLOOPIG van kracht" verklaard, (pag. 103 van het Synode-verslag.)

Dat contract of die band is altijd nog in dien *voorloopigen* toestand gebleven en is dus niet van zeer vaste formatie.

Door het verder verloop der zaken en door de houding van vele broederen in dezen zijn de kerken tengevolge van dit *voorloopig* bekrachtigde contract, wat hare *eigene* Theol. School betreft, in zeer ongunstige positie gekomen.

Dit nu kan en mag op den duur niet.

Bij de vereeniging der kerken in 1892 is plechtig en als voor het aangezicht des Heeren overeengekomen, dat de gezamenlijke kerken zouden hebben een *Eigen Inrichting* ter opleiding van dienaren des Woords, en door diezelfde kerken is in 1893 verklaard, dat deze zou zijn de Theol. School te Kampen.

Daaraan hebben we ons als eerlijke mannen te houden. Niets meer en niets minder.

De kerken zijn toch niet geroepen *eigen School* te laten zinken ter wille van *de School* eener Vereeniging, die als zoodanig geheel buiten haar staat?

En *omdat* het blijkbaar daarop aanging, *daarom* heb ik alarm geslagen en schrijf ik er maar op los. En ik hoop dat te blijven doen, opdat het *recht* en *het belang* der kerken inzake de opleiding geen schade lijden.

Dat de kerken het recht hebben, dat *voorloopig* bekrachtigde contract op te zeggen, spreekt als van zelve. 't Is zelfs in een der Artikelen bepaald.

Of het in haar belang is, dat te doen, hebben ze zelve te beoordeelen.

En het lijdt geen twijfel, of ze zullen er toe *moeten komen*, indien de Vereeniging voor H. O. op Gereform. grondslag haar niet het noodige *zeggenschap* over *de Theol. Faculteit* harer Universiteit toestaat.

Krachtens dat contract toch is deze Faculteit een *Opleidings instituut* der Geref. kerken evenzeer als de Theol School dat is.

Wil zij nu *dezelfde* voorrechten met die Theol. School genieten, dan moet zij ook onder *hetzelfde* toezicht der kerken staan.

Dat nu wil zij blijkbaar niet, hoewel de redenen nog nooit duidelijk zijn aangegeven, waarom dat niet kan of mag.

Doch hoe dit ook zij, de Vereeniging wil dit blijkbaar niet.

Nu behoeft Ds. Sikkel tegenover mij niet op te komen voor het recht en de vrijheid der Vrije Universiteit en met name ook der Theol. Faculteit.

Deze zij en blijve vrij en souverein in eigen kring. Volgens Prof. Dr. H. H. Kuyper wordt aan haar de Theol. wetenschap beoefend om haar zelfs wil Zij wil geen *vakschool* zijn. Zij vormt *theologen*, niet maar predikanten of dienaren des Woords.

Het zij zoo. Maar dan houde ze op *Opleidings-instituut* of *vakschool* te zijn, gelijk ze dat trots allen geleerden omhaal is, evenzeer als de Theol. School der kerken.

Wil ze nu toch, om welke oorzaken dan ook, Opleidings-instituut der Geref. kerken blijven naast de eigen School dier kerken, dan moet ze in die hoedanigheid ten minste zich aan die kerken onderwerpen. *Het beslissende zeggenschap* der kerken moet dan over haar en op haar terrein gelden.

Kan zij, mag zij, wil zij dat niet, welnu, dan doen de Geref. kerken van heden, wat de Geref. kerken in de 17de en 18de eeuw gedaan hebben tegenover de toenmalige Geref. Universiteiten. Toen aan de kerken het door haar verlangde *zeggenschap* over de Theol. Faculteiten en de Theol. Professoren werd geweigerd, hebben de kerken langzamerhand alle Theol. examina aan zich getrokken, zoodat voor en na zelfs het z.g. Candidaatsexamen aan de Universiteiten geheel verviel, behalve voor de toekomstige Doctoren in de Theologie.

Daarop nu komt ook mijn raad neer. Onze kerken doen hetzelfde, wat de aloude Geref. kerken tegenover de al te hooghartige en autonome Universiteiten van haar tijd hebben gedaan.

Studenten en Candidaten der Universiteiten, van de noodige attesten voorzien, werden ook toen tot het praeparatoir examen toegelaten. Doch naar een Candidaats-bul werd niet gevraagd. Is het onbillijk, dat de kerken ook nu zoo gaan handelen, als aan haar het *vereischte zeggenschap* over Theol. Faculteit en Theol. Professoren, met de opleiding belast, blijft ontzegd?

Eerlijk gezegd, ik kan het niet inzien.

Dat daaruit scheuring zou ontstaan, mag ik niet gelooven.

Om een Opleidingskwestie scheuring, terwijl de Geref. kerken zelfs nooit een Universitaire Opleiding hebben voorgeschreven, 't is te dwaas om er aan te denken.

Doch waartoe dan zulk een dreigement.

Naar de ordeningen Gods moet in dezen het belang der kerken vooropgaan, en niet dat van Vrije Universiteit of Theol. School.

D. K. WIELENGA.

DE CENTRALE PASTORALE CONFERENTIE.

Aangezien in de bladen een onderwerp van behandeling is geworden, wat op de *Centr Past. Conferentie* van dit jaar een onderwerp van behandeling zou uitmaken, heeft het Comité na correspondentie en in overleg met referenten, die zich reeds tot het houden van referaten hadden bereid verklaard, besloten: *dit jaar de Conferentie niet te houden.*

Het Comtité acht zich verplicht dit besluit ter kennis van belanghebbenden te brengen.

Namens hetzelve,
J. VONK, *Secretaris.*

Bij gelegenheid van den 70sten verjaardag van den predikant Bodelschwingh te Bielefeld, 6 Maart j. l, werd hij door 1500 kle ne en groote giften in staat gesteld om Nazareth en Sarepta, twee gestichten voor oude broeders- en zusters-verplegers, te Bielefeld geheel schuldvrij te maken. Ook kon hij beginnen met het bouwen van een kerkje, van hout en turf opgetrokken in de kolonie Freistatt, voor f 2500, ten dienste van „heimatloozen." Dit gebouwtje heeft tot opschrift: „Het kruis van Golgotha is het vaderland der vaderlandloozen."

—

De Wesleyaansche zending, die zoowel in 't Fransch sprekende Haïti als in de Spaansch sprekende Republiek St. Domingo haar gemeenten en stations heeft, hield dit jaar hare Synode te Samana, waar negen missionarissen tegenwoordig waren. Er werd toen, in 't bijzijn van den maire van Samana de eerste steen gelegd eener nieuwe kerk. Verleden jaar werd een meisjesschool gebouwd te Port-au-Prince.

—

Pater Hyacinthe Loyson ging na twee maanden verblijf te Athene, waar hij door den Koning en de Koningin van Griekenland zeer welwillend ontvangen werd, naar den Patriarch van Alexandrië in Egypte als gast. Van daar ging hij naar Jeruzalem, waar hij ook door den Patriarch vorstelijk onthaald werd met Mevr. Loyson. Zonder dat hij er zich bij wil aansluiten, acht de Pater de Grieksche kerk nu de beste Catholieke kerk, liberaal en vatbaar voor ontwikkeling zonder den Paus, staande tusschen de Roomsch Catholieke die hij bestrijdt, en de Protestantsche, die hij vereert.

—

Het gewelddadige optreden van Mevr. Nation in den Staat Kanzas, met de bijl tegen de alkohol-salons, heeft ten gevolge gehad, dat vier vijfde der gemeenteraadsverkiezingen in haren geest uitvielen. In twintig steden zijn burgemeesters gekozen, die de salons zullen afschaffen, en de verbodswet handhaven. — Wordt de verbodswet dan niet uitgevoerd? Al naar de publieke opinie dit steunt. Zelfs in Maine, waar die wet geboren is, verkoopt men nog veel drank, naar men zegt. Men troost zich echter met het feit, dat de wet reeds veel kwaad heeft gestuit, al doet zij dit niet overal.

—

Onlangs stierf te Tokio, de hoofdstad van Japan, een lid van het Hoogste Gerechtshof, die als de bekwaamste en eerlijkste gezien werd, maar ook een goed Christen was. De voorzitter van de Tweede Kamer aldaar, verscheidene kommandanten van oorlogschepen en professoren zijn insgelijks Christenen. Het laatste jaar alleen zijn 62 studenten tot de kennis van het Evangelie gebracht en gedoopt Ook de Christelijke Jongelingseenigingen nemen er steeds toe; deze tellen reeds meer dan 30 afdeelingen met bijna duizend leden.

—

Te Lyon werd de abt Guioz gedagvaard, omdat hij zonder burgelijke huwelijksacte een paar kerkelijk getrouwd had. De priester verdedigde zich, dat hij geen godsdienstig huwelijk had bevestigd maar slechts een verklaring wilde geven, dat het paar, uit godsdienstig oogpunt, niet in hoererij leefde! De abt werd toch tot de 25 francs boete veroordeeld.

—

Te Kingston, Staat New-York, ging een zeer geziene rabbi, Jozef Mozes, tot het Christendom en de Episcopaalsche kerk over. Aangenomen door bisschop Worthington, is hij voornemens theologie te gaan studeeren. Hij schrijft de ontwaking van zijn geweten toe aan den omgang weleer met de Christelijke werklieden van zijn vader, die in Polen woont.

—

Zürichsche dames hebben in een bekoorlijke streek een Ziekenhuis voor kinderen en vrouwen opgericht, om daar verpleegsters op te leiden, onder vijf vrouwelijke dokters. Mej. Anna Heer, ook dokter, heeft haar verblijf in de Stichting. Men kan er twintig kweekelingen huisvesten; maar voorts worden ook buiten-wonenden tot de lessen der dokters toegelaten.

—

Te Florence is den 23 Mei de terechtstelling van den priester Savonarola, die onder de voorloopers der Hervorming gerekend wordt, herdacht door de plaatsing van een monument ter zijner eere. Deze Dominikaner monnik en prior van het klooster St. Marcus werd den 23 Mei 1498, als ketter en scheurmaker, levend verbrand. Het gedenkteeken bestaat uit een bronzen voetstuk met buste van den martelaar in Dominikaner kap, vervaardigd door Dante Sodini. Het gemeentebestuur heeft het voornaamste plein der stad in de nieuwe wijken thans naar Savonarola genoemd.

†

Buitenlandsche Kerken.

De Synode der Belgische Zendingskerk.— Deze Synode vergaderde 15—17 Augustus te Wasmes. In het verslag, dat „le Chrétien Belge" van hare handelingen gaf, trok onze aandacht de verandering, die zij aanbracht in hare constitutie en vooral in art. 2, dat het standpunt der Belgische Zendingskerk aangeeft. Ten vorigen jare was dit punt ook reeds ter sprake geweest. Toen was er een Commissie benoemd, die een voorstel tot herziening bij deze Synode zou indienen.

Feitelijk raakt dit punt de belijdenis. De geloofsbelijdenis van Guido de Bres was tot hiertoe het belijdenisschrift voor de Belgische Zendingskerk, al waren de predikanten niet in alles aan die belijdenis gebonden, omdat zij volgens de constitutie een acte van verbintenis teekenen moesten, waarin zij verklaarden „de fundamenteele punten" te zullen handhaven. Hierdoor was in beginsel reeds de belijdenis geneutraliseerd en van haar verbindende kracht beroofd.

Dit schijnt voor velen nog te bindend te zijn, zoodat er stemmen opgingen voor herziening van de constitutie, die, te oordeelen naar de redenen, welke voor die herziening opgegeven worden, een ter zijde zetten van de belijdenis is. Wel wordt gezegd, dat genoemde belijdenis een uitnemend document is, waarin de groote waarheden uitgedrukt zijn, die in de Belgische Zendingskerk gepredikt worden, maar dit document is te uitgebreid, het daalt te veel in bijzonderheden af, en is bovenal te wetenschappelijk, om door het groote deel van de gemeenteleden verstaan te worden. De stijl is verouderd en voor onzen tijd onbruikbaar. Sommige leerstukken, waarop in de 16e eeuw veel de nadruk gelegd werd, hebben tegenwoordig een meer ondergeschikte plaats ingenomen. Het is niet duidelijk, welke „de fundamenteele puntenten" zijn, die de predikanten onderteekenen moeten. Daarom had men behoefte aan eene meer heldere en eenvoudige en bovenal aan een meer populaire verklaring, opdat niet alleen predikanten en andere ontwikkelde leden, maar ook al de leden der kerk ze verstaan en aannemen kunnen.

Wel wordt er bij gezegd, dat het volstrekt de bedoeling niet is, het eerwaardig monument van het geloof der vaderen, voor welk geloof zij zooveel opgeofferd hebben, ter zijde te zetten, maar hoe hoog men ook met woorden de belijdenis der vaderen roemt, metterdaad heeft men haar prijs gegeven.

Art. 2 van de constitutie luidt nu aldus:

„De Belgische Zendingskerk erkent geen anderen Meester dan den eeuwigen Koning en het eeuwig Hoofd der kerk, onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus, den Zoon van God, God geopenbaard in het vleesch; en zij neemt met volkome onderwerping zijn Woord aan, als hebbende het hoogst en on-

beperkt gezag op godsdienstig en zedelijk gebied.

„Zij staat door den band des geestes in betrekking tot de Apostolische kerk, tot de kerken en geloovigen van alle tijden, die de leer der zaligheid uit genade door het geloof in Jezus Christus beleden hebben. Zij staat meer bepaald in betrekking tot de kerken voortgekomen uit de Reformatie der 16e eeuw en zij ziet in hare symbolen, bijzonder in de Belgische Geloofsbelijdenis, de uitdrukking van het geloof, dat zij gemeen heeft met deze Evangelische kerken. Zij zet standvastig haar werk voort, arbeidende tot de stichting van het koninkrijk Gods op aarde.

„Bij gevolg vraagt zij van hare leden, dat zij, belijdende hun staat van geestelijk verval en van verdoemelijkheid, de vergeving en het nieuwe leven, dat God hun aanbiedt, in zijn Zoon aannemen, dat zij zich volkomen op Hem verlaten, en dat zij, zich zelven verloochenende om Jezus Christus te volgen en zich zonder ophouden door zijn Geest te laten leiden, hier beneden zich wijden aan den dienst van God en van hunne broederen in de zekere verwachting der eeuwige heerlijkheid."

Hierin is het standpunt uitgedrukt, waarop de Belgische Zendingskerk staat. Voorzeker een niet vaste grondslag. Verblijdt de verslaggever in „le Chrétien Belge" er zich over, dat die kerk eindelijk eene duidelijke populaire verklaring heeft van de groote waarheden van het Christelijk geloof, eene verklaring, die allen verstaan, wij verblijden ons daarover niet, want wij lezen in deze verklaring een meerder prijsgeven van de Gereformeerde belijdenis, waardoor die kerk aan innerlijke kracht verliezen zal.

De zucht tot herziening der belijdenis en de opvatting, die men van de belijdenis heeft, niet alleen in België maar ook elders, moet ons tot omzichtigheid en waakzaamheid manen.

Verwoesting der Zendingsstations in Zuid-Afrika.— Het is van algemeene bekendheid, dat de Engelschen niet alleen de hoeven der Boeren verbranden, maar ook kerken, woningen en bezittingen der Zendelingen vernielen en de Zendelingen en hunne families van elkander scheiden en naar verschillende plaatsen als gevangenen wegvoeren. De predikant Richter, redacteur van het tijdschrift: „Die Evangelische Missionen" heeft onlangs medegedeeld, wat er van de Duitsche Zendelingen en hun gemeenten geworden is. Van de Berlijnsche Zending zijn niet minder dan 7 stations geheel verwoest en de Zendelingen gevangen genomen. Van de Hermannsburger Zending 12. Ergelijk is het te lezen, hoe afschuwelijk de Engelsche soldaten op bevel hunner officieren handelen, en hoe Zendelingen door die officieren en zelfs door de Generaals beleedigd en mishandeld worden.

Waar zij nog op hun plaatsen gelaten worden, worden zij zoo zeer in hun werk verhinderd, dat zij tot stilzitten gedwongen zijn. Op vele plaatsen zijn de godsdienstoefeningen verboden, niet alleen in Transvaal en Vrijstaat, maar zelfs in de Kaapkolonie.

De wegvoering der Zendelingen brengt het gevaar mede, dat de Heidenen de Christenen mishandelen. Op sommige stations wordt het ergste gevreesd. Bijzonder treurig moet de toestand zijn op het station Malokong in Noord Transvaal. Daar zijn de Heidensche stammen tegen elkander aan het strijden en is de menschenslachting op de oude heidensche wijze begonnen. Omdat de Christenen weigerden mede te strijden, begon een vervolging der Christenen. Vele Christenen werden gedood, onder hen een grijsaard Salomo Koata, een inlandsche helper. De gemeente is verstrooid. Zendeling Sonntag heeft voor korten tijd zijn station verlaten, omdat het opperhoofd hem met den dood gedreigd heeft; later is hij teruggekeerd.

Ook zijn in andere streken de Kafferhoofden met elkander aan 't strijden. In dien strijd zijn reeds 100 gevallen. Zendeling Trümpelmann heeft 20 gewonden, Christenen en Heidenen, in zijn huis, die door hem verpleegd worden.

Met het oog op de mishandelingen der Zendelingen vraagt Richter: „Zou voor deze Duitschers dan geen bescherming en in 't geheel geen recht zijn? Dit herinnert aan de tijden van de grootste Duitsche machteloosheid."

SCHOLTEN.

Ingezonden.

Hooggeachte Redacteur!

Mag ondergeteekende zoo vrij zijn om volkomen instemming te betuigen met het ingezonden stuk van Dr. Bouwman in *de Bazuin* van 16 Augustus in zake het 4e gebod. Want waar is, wat ZEw. schrijft, dat er een betreurenswaardig verschil van opvatting in dezen bestaat, wat tot allerlei moeilijkheden aanleiding geeft, en met groote gevaren bedreigt.

Waar toch een Kerkeraad den moed heeft, of liever m. i. zijn plicht doet, in zulk een genoemd geval *geen* toegang tot het H. Avondmaal te verleenen, wordt hij toch meestal, en dat is juist het treurigste van de zaak, in geval van beroep op een meerdere Vergadering, in het ongelijk gesteld. Waar toch moet het heen, als die steeds voortwoekerende zonde niet met kracht wordt tegengegaan. Feit toch is, dat er niet enkele, maar vele Kerkeraden zijn, die juist tegenovergesteld handelen dan die, waar Dr. Bouwman van schrijft, gerugsteund als ze worden door meerdere Vergaderingen; en niet alleen in betrekking tot Spoorweg-beambten, ook voor Brievenbestellers wordt geen bezwaar gemaakt, ze toe te laten tot het H. Avondmaal. Ik ontveins niet, geachte Redacteur, dat men soms voor zeer moeielijke gevallen geplaatst kan worden; de verschillende quaesties op dit gebied zijn er het bewijs van; maar toch gaat men m. i. veel te lichtvaardig soms te werk.

Om u één voorbeeld te noemen. Mij is eene gemeente bekend, waar een lid derzelve de betrekking van postbode aanneemt, en nu reeds geruimen tijd als zoodanig werkzaam is, en of het de gewoonste zaak ter wereld is, niets wordt er van wege den Kerkeraad aan gedaan, omdat — men toch door de Classe in het ongelijk zou worden gesteld. Ik vraag u, is dat nu een argument? Wist men te voren gehandhaafd te worden, men zou er werk van maken, maar nu moet Gods gebod: Gedenkt den Sabbath, dat gij dien heiligt, op zijde gezet, uit vrees voor de uitspraak van eene meerdere Vergadering. Ook hier geldt, wat Jezus zegt: Gij hebt Gods gebod krachteloos gemaakt door uwe inzetting.

Waren nu onze Voorgangers maar niet schuldig aan de openbare overtreding van het 4e gebod, maar helaas, velen onzer geliefde Leeraars geven een betreurenswaardig voorbeeld. Ik behoef slechts het reizen op Zondag te noemen. Was dat vroeger ongeoorloofd, dan is het dat ook nu nog. En toch, het gebeurt meer dan vroeger. Was het toen uitzondering, het schijnt nu regel te worden, en wel gesteund — door eene Classe? Neen, door de Synode. Immers er bestond tot 1893 eene bepaling in onze Kerkenordening in Art. 67, waarin onder meer voorkomt over het reizen: Het reizen op den Sabbat, inzonderheid door Voorgangers der gemeente, mag niet geschieden, dan in geval van hooge noodzakelijkheid. Het reizen met *openbare middelen van vervoer* wordt echter *ongeoorloofd* geacht voor *elk* en een *ieder*.— Aan duidelijkheid laat dit weinig te wenschen over. Maar wat heeft nu de Synode, gehouden te Dordrecht 1893, gedaan; deze bepaling overgenomen of soms gewijzigd? Noch het een, noch het ander. Ze heeft die bepaling *geheel weggelaten*, en dus m i. die verschrikkelijke en steeds voortwoekerende zonde van Sabbats-ontheiliging stilzwijgend goedgekeurd, tot ergernis van vele leden.

Nu kan het wel mogelijk zijn, dat zoo iets den uitwendigen bloei der kerk belemmert, haar innerlijke wasdom is er sedert *niet* op vooruit gegaan. Men zal mij toevoegen: laat die broeder of zuster, die zich mocht ergeren, wanneer een Voorganger, 't zij Leeraar of Ouderling, zich huns inziens aan genoemde zonde schuldig maakt, den weg der Schrift bewandelen, en beginnen met te vermanen. Goed gezegd en volkomen waar, maar óók is waar, dat dan die zonde op gevatte, behendige en helaas nog zeer vrome wijze, wordt goed gepraat niet alleen, maar zelfs aangemoedigd. Een eenvoudig lid kan dan, zoo men dat noemt, wel plat gepraat, en door kracht van redeneering het zwijgen opgelegd worden, maar men overtuigt hem niet, hij weet, als het doel goed is, moeten ook de middelen, die tot dat doel leiden, evenzeer goed zijn, en zoo niet, dan brengt men de leer van Loyola in toepassing.

Het is toch, hooggeachte Redacteur, m. i. eene zaak die niet bewezen hoeft te worden, het is een eigenschap der geestelijke natuur. Immers, als het God belieft een zondaar in het hart te grijpen, die midden in de wereld leeft, is mede één der eerste kenmerken, liefde en eerbied voor Gods dag?

Met Dr. Bouwman hoop en wensch ik van harte, dat de e. k. Synode, de overtreding van het 4de gebod eens ernstig ter harte moge nemen, en dienaangaande een besluit nemen, waarvan gezegd kan worden: het heeft den H. Geest en ons goed gedacht enz.

Hooggeachte Redacteur, ik had behoefte dit openlijk uit te spreken, waarvoor u mijn welgemeenden dank.

Uw dw. dn. en br.,
G. VETTEN.

Dordrecht, Aug. 1901.

Hooggeachte Redacteur!

Beleefd verzoek ik een bescheiden plaatsje in *de Bazuin* voor een woord van verweer tegen het ingezonden stuk van mijn ambtgenoot Ds Bouman van Hallum.

Welken indruk moeten toch de lezers van genoemd stuk verkrijgen over een Classis, die zoo, naar luid van Ds. Boumans schrijven, de rechten der zelfstandige kerk vertrapt, ja zich zelve schuldig maakt aan de overtreding van het 4e gebod.

En dat alles met een beroep op een Generale Synode.

Hoe is het mogelijk, dacht ik, na lezing van des heeren Boumans schrijven, dat iemand, die schijnbaar niets van de zaak weet en wat hij er van gelezen heeft niet goed begrijpt, aldus de werkzaamheden van een Classicale vergadering becritiseert en dan nog wel publiek.

Zeker, critiek uitbrengen is geoorloofd, maar dan moet de criticus ook volkomen op de hoogte wezen van de zaak, welke hij becritiseert, of anders is zwijgen het meest passend.

Ds. Bouman zegt: „Ik heb het gelezen in een Kerkbode." Vrage, weet dan een man als Ds. Bouman niet, dat in een kort verslag van een *Kerkbode* niet alles kan en mag gezegd worden? Dit schrijven heeft dan ook g en bedoeling, het korte verslag der *Kerkbode* te verdedigen. Evenmin geschiedt het in naam óf op last der Classe, maar heeft slechts ten doel den verkeerden indruk bij de lezers weg te nemen.

Ds. Bouman zegt: „Een kerk had geoordeeld, dat geen toegang tot het H. Avondmaal kan verleend worden aan een spoorweg-beambte, met het oog op den dag des Heeren."

Dit is niet juist. De zaak heeft zich aldus toegedragen: Een dooplid, die wegwerker aan de spoorbaan is, kwam tot den Kerkeraad om belijdenis te doen, om alzoo tot het H. Avondmaal toegelaten te worden, waaraan hij innerlijke behoefte had.

Waar door den Kerkeraad hem gewezen werd op zijn arbeid, verklaarde deze broeder, dat hij voor jaren als wegwerker op de spoorbaan was aangesteld, zonder eenigen arbeid op den dag des Heeren. Ten vorigen jare echter besloot de Maatschappij, dat de spoorweg-ambtenaren om den derden Zondag een vrijen dag zouden hebben en werden nu, door genoemde Maatschappij tegen verhooging van jaarwedde, de wegwerkers aangewezen om dien derden Zondag seindienst te doen. De Kerkeraad weigerde dezen broeder ter toelating tot het Avondmaal. Met medeweten van den Kerkeraad vervoegde deze broeder zich tot de Classe met zijn bezwaar.

Nu zegt Ds. Bouman, de uitspraak der Classe was: „Zij gaf advies om te handelen in den geest van de Groninger Synode, Art. 146. De Kerkeraad werd dus tegenover den protestant in het ongelijk gesteld. Niet eens werd de zaak aan de prudentie van den Kerkeraad overgelaten. Neen, de Classis was van oordeel, dat de Kerkeraad verkeerd gehandeld had. Haar advies luidde: „doet anders; laat den spoorwegbeambte tot het H. Avondmaal toe"

Waar Ds. Bouman deze lezing weg heeft, verklaar ik niet te weten. Wel weet ik, dat Ds. Bouman door dit schrijven een blaam gelegd heeft op onze Classicale vergadering, en gaarne zou ik zien, dat Ds. Bouman die ridderlijk wegnam. Hoe toch is de toedracht der zaak? Nadat de praeses het bezwaarschrift gelezen had, vroeg ZEerw. aan de afgevaardigden, of deze brief in den kerkelijken weg hier gekomen was, welke vraag toestemmend werd beantwoord. Toen heeft de Leeraar dier kerk de zaak toegelicht, gelijk ik boven vermeld heb.

Na vele besprekingen kwam de Classis tot het besluit, dit schrijven terug te zenden naar den Kerkeraad, het aan de prudentie van den Kerkeraad over te laten, hoe te handelen, doch met verwijzing naar de artikelen 146 en 72 der Groninger Synode, waar gesproken wordt over het melkrijden en het zetten van netten in zee op Zaterdag om die 's Maandags te lichten. De Classe voegde er mondelijk bij, dat in beide artikelen wel over geheel andere zaken gesproken werd, maar die toch in nauw verband stonden met deze.

Ook ik heb voor gestemd, hoewel mijn persoonlijk gevoelen was, dat de bewuste Kerkeraad beter gedaan had om dien broeder, die zichzelven reeds bezwaard gevoelde over de hem opgelegde taak, toe te laten onder beding, zoo spoedig mogelijk om te zien naar een anderen werkkring. In een voorstel heb ik mijn gevoelen niet uitgedrukt, om reden er reeds drie voorstellen waren.

Mij dunkt, gaan wij voort, zooals onze Classis deed, dan zal het einde wel goed zijn en zal broeder Bouman zich niet ongerust behoeven te maken.

Met dank voor de verleende plaatsruimte,

Uw dw. dn. en br.,
G. J. WEIJENBERG, *v. d. m.*

Twijzel, 21 Aug. 1901.

Boekaankondiging.

Mijn Bibliotheek. Leesstof voor Christelijke scholen, verzameld uit het Proza en de Poëzie van vroegere en latere Schrijvers door J. A. G. de Waal, Hoofdonderwijzer te Kampen. Vierde herziene druk. Utrecht J. Bijleveld 1901.

Het eerste voorbericht van dit werkje dateert van Januari 1880. Het laatste in 1901. Dit leesboek is dus ruim twintig jaar oud, 't welk pleit voor zijn deugdelijkheid. Al is de inhoud der leeslessen van zichzelven als bloemlezing uit letterkundige werken, niet gauw geantikeerd, — deze *vierde* druk bewijst tevens, dat de keuze der stukken gewild is en zij voor lang geschikt bleven voor lezen, voordragen en bespreken. Moge ook deze oplage spoedig uitverkocht en opgebruikt zijn. Zeker uitgever zei dezer dagen, dat hij soms brieven krijgt, waarin men schrijft: Eilieve, ik wil uw leesboeken wel hebben, maar weg met die onnoodige buigingsvormen enz., want, die kan ik niet langer hebben! . . . Deze uitgave zal dan toch van die nieuwerwetsche, onwetenschappelijke, en toch door geleerden ter persmarkt gevente „taal-vergemakkelijking" uiteraard vrij kunnen en moeten blijven.

C. M.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
BAREND RUTGERS
EN
GRIETJE MIEDEMA.
VELP bij ARNHEM,
28 Aug. 1901.

Hedenmorgen verblijdde ons de Heere door de geboorte van een **Zoon.**
J. SCHELTENS.
PH. SCHELTENS—ZALSMAN.
KAMPEN, 25 Aug. 1901.

Heden overleed, na eene langdurige ongesteldheid, zacht en kalm, in de vaste hope des eeuwigen levens, Mejuff.

Adriana de Vos,

Wed. J. PLOEG, in den ouderdom van ruim 88 jaren.
J. HEINEN,
Exc. Test.
SCHERPENZEEL, Geld.
20 Aug. 1901.

Ons dochtertje, vóór zes weken ons geschonken, werd heden reeds thuisgehaald. Schoon weenende, zien we haar in zoete hope na.

G. DOEKES,
en Echtgenoote.

HEEMSE,
24 Aug. 1901.
Eenige kennisgeving.

GEREFORMEERD GYMNASIUM TE KAMPEN

Het **2de Toelatingsexamen** voor alle 6 Klassen van het GYMNASIUM zal D. V. gehouden worden op **Dinsdag 3 September.** Men melde zich hiertoe aan bij den ondergeteekende **vóór den 1en September.**

DE RECTOR,
DR. F. F. C. FISCHER.

KAMPEN, Aug. 1901.

Dr. L. B. Lindeboom,
Amerikaansch Tandarts,
heeft vanaf heden de ***practijk hervat.***
Heerengracht 490.
Spreekuur van **1** tot **3** uur.

Opleiding Boekhandel.

Een **flink jongmensch** kan direct externe ter opleiding in een
Boek-, Papier-, Muziek-, Kantoor en Kunsthandel,
annex **drukkerij** geplaatst worden. G. G. of P. G. Br. fr. letter **Z.** Uitgever v/d. Blad.

Gereformeerd Gymnasium
TE ZETTEN.

Het **2de Toelatingsexamen** zal D. V. worden gehouden op **Dinsdag 3 September.** Aangifte vóór **1 Sept.** bij den RECTOR. Aan het Gymnasium is eene klasse verbonden voor leerlingen, die eerst later met de studie der oude talen beginnen. Zoowel externe als interne leerlingen worden opgenomen. Opening der lessen **Woensdag 4 September.**

De Rector,
DR. W. H. KRAMER.

STEENWIJKER
BEDDENFABRIEK,
opgericht in 1889.
Gezuiverde, Gewasschen en Gestoomde nieuwe Veeren.

Citchen, Wollen en Moltondekens en Bedtijken in alle soorten.

Linnen Bedtijken met Koorden gemaakt 2 persoons 1 bed, 1 peluw, 4 kussens **f 7, f 9, f 12,** franco thuis.

Van f 7 en f 2 ruim 1 m. 42 c., van f 12 1 m. 50 c. en die van satijntijk ook 1 m. 42 c.

No. 1. **Het nieuwe Reclamebed** 2 pers. w o. een Wollen, een Citchen, een Moltondeken, 50 pd. fijne veeren, geen grooten, 1 tijk gelijk bovenstaande en een overtrek voor bed en peluw, voor **f 35,—.**

Een extra 2-pers. Bed, waarin 42 pd. veeren, kost ook nog **f 35,** en **f 40, f 45, f 50, f 60, f 70.**

Een satijntijk w.o. bed, peluw en 2 kussens, ook met koorden, van welke kleur men verlangt, 10/4 breed, prima overtrek voor bed en peluw f 3,20, geheel gereed, een losse linnen tijk met fijne blauwe streepjes, 80 cent per el 1,60 Cm. br. franco thuis.

Wie nu een van deze koopt, ontvangt voor f 2,— 2 halve matrassen toe.

VEEREN à 35, 40, 50, 60, 70, 80, 100, 120 en 150 cent het pond.

Prima zuivere Kapok. Wie nu een **Kapokbed** verlangt, ontvangt een 2 pers. bed, peluw en kussens, Satijntijk en 1 wollen- of fantasiedeken 1 gewatteerde en 1 moltondeken en overtrek voor bed en peluw, voor **f 25-**

Ieder Bed wordt in een kist verpakt.

Er is nog nooit eenige aanmerking gemaakt.

Met aanbeveling,

J. KETEL Rz.,
Z/z. Markt, Steenwijk.

P.S. Veeren tot in de fijnste soorten voorradig, rembours, vrij zicht en monters Gratis.

KNAKMODELSIGAREN
f 6.50 en f 8.50 per 1000.
Sumatra dek **licht.**

Proeven van 500 stuks te bekomen, ***franco*** thuis onder rembours.
J. STAAL, STEENWIJK.

Bij den uitgever G. F. CALLENBACH te NIJKERK is verschenen:

Waarom niet toegetreden?

Het Avondmaalsformulier onzer Geref. Kerk voor bekommerde Christenen

toegelicht door

Dr. J. H. GUNNING J.Hz.,
Predikant te Utrecht.

Prijs 25 cent.

Ter verspreiding: 25 ex. à 20 cent; 50 ex. à 15 cent; 100 ex. à 12½ cent.

Inzonderheid aan Predikanten en Kerkeraden wordt dit boekje ter verspreiding zeer aanbevolen.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

de Evangeliën
VAN
Mattheus, Markus en Lukas,
in onderlinge overeenstemming gebracht en verklaard
DOOR
JOHANNES CALVIJN.

Opnieuw uit het Latijn vertaald onder toezicht van wijlen Prof. A. BRUMMELKAMP, in leven Leeraar aan de Theol. School.

Tweede druk.

Dit belangrijk werk, dat bij vernieuwing zooveel liefhebbers vond, is nu compleet in **drie deelen,** samen 1469 bladz groot 8o, nette druk, en alom verkrijgbaar voor ***f 6,00,*** gebonden in heel linnen band ***f 7,80.***

Alle Boekh. nemen bestellingen aan.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen en op bestelling alom te bekomen:

DR. H. BAVINCK.
De wereldverwinnende kracht des geloofs,

Leerrede over 1 Joh. 5 : 4b uitgesproken in de Burgwalkerk te KAMPEN, den 30 Juni 1901 in tegenwoordigheid van PRESIDENT KRUGER.

30 cent.

Bij J. BIJLEVELD te UTRECHT, ziet het licht:

de 4e herziene druk van
J. A. G. de WAAL,
MIJN BIBLIOTHEEK,

Leesstof voor de Christelijke Scholen, verzameld uit het proza en de poëzie van vroegere en latere schrijvers.

Prijs 50 cents.

H.H. Hoofden van Christelijke Scholen ontvangen op *franco* aanvrage 1 Present ex.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen, en alom verkrijgbaar gesteld:

DE WELSPREKENDHEID.

DOOR
Dr. H. BAVINCK
75 cent.

Allen die geroepen worden om het woord te voeren, wordt dit werkje ter lezing aanbevolen. Niet alleen H.H. Predikanten, maar ook andere voorgangers op vergaderingen zullen hierin overvloed van nuttige wenken vinden.

Bij ZALSMAN te KAMPEN is verschenen:

Dr. H. BAVINCK,
OUDERS of GETUIGEN.
100 bladz. groot 8°.
Prijs f —.75.

De doopkwestie, die in de laatste dagen in het bijzonder de aandacht trok, wordt hierin op duidelijke wijze behandeld, verstaanbaar ook voor den eenvoudigen lezer.

Verkrijgbaar in elken boekhandel. Na ontvangst van postwissel ***franco*** toezending door den Uitgever.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:
Door den heer J. Wedeven te Aduard f 18,50, door den heer A. Kuyper Boone uit Bunschoten f 2,50.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit:)
Van de Geref. kerk te Vlaardingen B f 30, van idem te Wezep f 6,20, van idem te Oldebroek f 9,29½, van idem te Harderwijk f 18, van idem te Langerak f 4,30, van idem te Gerkesklooster f 12,62, van idem te Wommels (½ coll.) f 9,75.

S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*

Stoomdruk van ZALSMAN te KAMPEN.